

December 2024

Vindbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke minimaregelingen

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Methode.....	4
3. Resultaten.....	5
3.1 Ervaringen met het aanvragen van hulp bij een laag inkomen.....	5
3.2 Voorkeuren bij het aanvragen van hulp bij een laag inkomen.....	7
3.3 Verbeteren van de vindbaarheid en toegankelijkheid.....	8
3.4 Voorkeur voor het type ondersteuning.....	9
3.5 Quickscan van de gemeentelijke websites.....	10
4. Conclusie.....	10
4.1 Drempels om aan te vragen.....	10
4.2 Vindbaarheid van de regelingen.....	10
4.3 Methodes voor aanvragen.....	11
4.4 Aansluiting bij de ondersteuningsbehoefte.....	11
5. Vervolgstappen.....	11

1. Inleiding

[Onderzoek van Trendbureau Drenthe](#) maakte in 2023 duidelijk dat het, afhankelijk van in welke gemeente een huishouden woont, honderden euro's verschilt wat hetzelfde type huishouden overhoudt in de portemonnee. Er zijn namelijk grote verschillen in de landelijke en gemeentelijke ondersteuning waarop huishoudens aanspraak kunnen maken. Binnen gemeenten zijn de verschillen tussen verschillende typen huishoudens nóg groter. Zo bleek dat vooral alleenstaanden en huishoudens met oudere kinderen honderden euro's per maand tekortkomen op een minimumbudget afgeleid uit een inschatting van hun kosten (o.b.v. de prijsindexen van het Nibud).

Landelijke wetgeving, waaronder de Participatiewet, is vaak zo ingericht dat gemeenten kunnen variëren in hun minimabeleid¹ om maatwerk voor inwoners mogelijk te maken. De grote verschillen tussen gemeenten zijn dus rechtmatig, maar worden ervaren als willekeurig en oneerlijk. Om meer balans in de minimaregelingen te krijgen, is samenwerking tussen gemeenten vereist.

Naar aanleiding van de resultaten in het onderzoek kwam er een discussie op gang over in hoeverre gemeenten inkomenspolitiek kunnen en mogen bedrijven. Uit de huishoudboekjes blijkt eens te meer dat de belangrijkste factoren voor de financiële bestaanszekerheid van huishoudens worden bepaald door de Rijksoverheid. Het gaat dan om de hoogte van de bijstand, andere uitkeringen en de toeslagen. Daarom is het gesprek gevoerd over wat gemeenten dan wél kunnen doen om hun inwoners beter te ondersteunen en verschillen tussen gemeenten te verkleinen.

Om de verschillen op het gebied van minimaregelingen te verkleinen, willen de Drentse gemeenten inzetten op het verbeteren van de vindbaarheid en toegankelijkheid van hun minimaregelingen. Deze wens is uitgesproken tijdens het portefeuillehoudersoverleg Participatie, schulden en integratie van de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG). Op verzoek van de Drentse gemeenten heeft de provincie Drenthe Trendbureau Drenthe gevraagd onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de vindbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen te verbeteren. Tot op heden is het nog onbekend hoe inwoners de vindbaarheid en toegankelijkheid van minimavoorzieningen ervaren. Dit onderzoek werpt voor het eerst licht op deze kwestie en op basis van deze informatie worden concrete stappen die gemeenten kunnen zetten geformuleerd.

2. Methode

Dit onderzoek richt zich op twee met elkaar samenhangende onderzoeksvragen: 1] *Hoe ervaren inwoners van Drentse gemeenten de vindbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen?* 2] *Welke stappen kunnen gemeenten zetten om de vindbaarheid en toegankelijkheid van hun minimaregelingen te verbeteren?*

De onderzoekers van Trendbureau Drenthe hebben samen met twee ervaringsdeskundige co-onderzoekers een vragenlijst ontwikkeld. Deze vragenlijst gaat in op de ervaren vindbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke regelingen voor inwoners met een laag inkomen. Om de vragenlijst kort en laagdrempelig te houden, zijn er geen aanvullende gegevens van de deelnemers uitgevraagd. De vragenlijst is gedeeld op sociale media en

¹ Als we in deze rapportage spreken over minimabeleid, bedoelen we daarmee alle regelingen die ingericht zijn voor huishoudens met een laag inkomen.

in de netwerken van de (co-)onderzoekers. Deelnemers maakten kans op een cadeaubon van €50,-. De vragenlijst kon ingevuld worden in de maanden juli en augustus 2024. In totaal hebben 275 mensen de vragenlijst ingevuld. Waarvan 191 mensen zelf ervaring hebben met het aanvragen van enige vorm van gemeentelijke hulp bij een laag inkomen. Inwoners die geen ervaring hadden met het aanvragen van een gemeentelijke regeling voor mensen met een laag inkomen kregen alleen een selectie van de vragen te zien.

De resultaten van de vragenlijst zijn besproken met de ervaringsdeskundige co-

Heb je wel eens hulp bij een laag inkomen aangevraagd bij de gemeente?

- 179** Ja, voor mijzelf
- 12** Ja, voor iemand anders
- 84** Nee

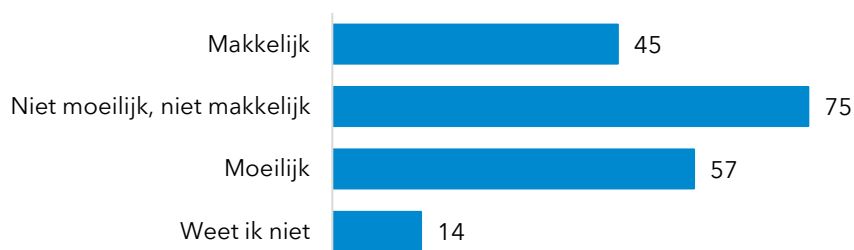
onderzoekers en met de Drentse gemeenten. De vervolgstappen die hieruit naar voren zijn gekomen worden besproken in hoofdstuk 4.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk delen we de uitkomsten van de vragenlijst. De antwoorden op de gesloten vragen worden in aantallen weergegeven en voorzien van duiding. Deelnemers konden hun antwoorden op de vragen toelichten, een deel van hen heeft dat gedaan. In de teksten worden de toelichtingen van de deelnemers samengevat en geïllustreerd met quotes.

3.1 Ervaringen met het aanvragen van hulp bij een laag inkomen

Het aanvragen van hulp bij een laag inkomen was...

Het grootste deel van de deelnemers vond het aanvragen van een gemeentelijke regeling niet moeilijk, maar ook niet makkelijk². In de toelichting geeft deze groep vooral aan dat het aanvragen van een regeling een lang proces was, waarbij er veel gegevens aangeleverd moesten worden.

“Het is meestal vrij veel papierwerk om in te vullen, lang wachten tot iemand contact opneemt om vervolgens te horen dat diegene die erover gaat er niet is en later terugbelt. En voor je alles rollende hebt ben je echt een poos verder, terwijl je allemaal instanties achter je aan hebt.”

² De antwoordoptie ‘niet moeilijk, niet makkelijk’ gebruiken we als een gemakkelijker en concreter alternatief voor de antwoordoptie ‘neutraal’.

Bijna een derde van de deelnemers vond het aanvragen van gemeentelijke hulp bij een laag inkomen moeilijk. Ook zij geven hiervoor als reden het vaakst aan dat dit komt door de hoeveelheid gegevens en papierwerk die aangeleverd moeten worden. Een andere veelgenoemde reden is dat het aanvragen van hulp gepaard gaat met schaamte. Men moet een bepaalde drempel over.

“De drempel om hulp te vragen was lastig. Uitvinden waar je moet zijn was lastig en vervolgens hoe je het moet aanvragen; te veel, te ingewikkeld en ook gewoon mensonterend. Geen fijne ervaring en vooral; niet logisch.”

Iets meer dan een vijfde deel van de inwoners vond het aanvragen van hulp makkelijk. Zij geven bijvoorbeeld aan dat ze een duidelijk formulier konden invullen. Zes van hen geeft aan dat de aanvraag gemakkelijk was omdat ze hierbij ondersteuning kregen van een ander.

“Ik kon het makkelijk online vinden. Anders ging ik even naar de balie van de gemeente voor een formulier.”

Het taalgebruik over hulp bij een laag inkomen was...

De meeste deelnemers vinden het taalgebruik bij de aanvraag voor hulp bij een laag inkomen makkelijk. In de toelichting geven zij aan dat de formulieren duidelijk waren en gemakkelijk om te lezen. Ook geeft een aantal deelnemers aan dat de teksten voor hen als Nederlanders goed te begrijpen zijn, maar dat ze zich kunnen voorstellen dat dat voor anderen moeilijker is.

“Voor mij was het niet moeilijk, maar voor laaggeletterden wel. Brieven kunnen veel eenvoudiger.”

Er is ook een grote groep die het taalgebruik niet makkelijk, maar ook niet moeilijk vindt. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de woorden wel begrijpelijk zijn, maar dat zinnen en brieven te lang zijn.

“Onduidelijk en met moeilijker woorden en een meer onlogische zinsopbouw dan nodig was. Heb sommige stukken zelfs mee laten lezen aan een kennis en gevraagd: snap jij nu wat ze bedoelen?”

Een klein deel van de deelnemers geeft aan dat ze het taalgebruik van de gemeente over regelingen voor mensen met een laag inkomen moeilijk vonden.

“Dat het allemaal schriftelijk moet maakt het ingewikkeld. En vervolgens is de vraag; wat bedoelen ze met bepaalde zinnen. Ze zijn multi-interpretabel en soms ook gewoon niet

toepasselijk voor mijn situatie. Of gewoon onduidelijk wanneer dingen wel gelden, wanneer niet - wat moet wel, wat niet. Teveel tekst en onduidelijk.”

Vervolgens hebben we de deelnemers gevraagd welke woorden zij zouden gebruiken als ze online naar hulp bij een laag inkomen zouden zoeken. De onderstaande top 10 geeft de meest genoemde woorden weer.

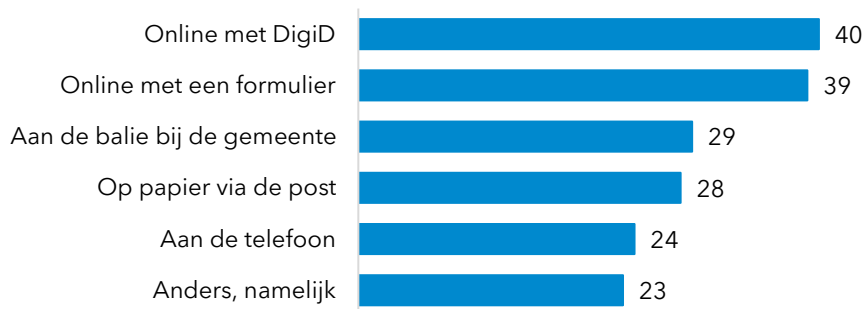
Top 10 zoektermen

1. Hulp/Help (47)
2. Inkomen (34)
3. Laag (inkomen) (25)
4. Bijstand (18)
5. Gemeente (17)
6. Geld (15)
7. Ondersteuning (12)
8. Minimum/Minima (11)
9. Toeslagen (11)
10. Regelingen (10)

Wat opvalt is dat de verwoording die we in de vragenlijst gebruikten, namelijk ‘hulp bij een laag inkomen van de gemeente’ veel werd genoemd. We kunnen niet zeggen of deelnemers deze verwoording zelf ook bedacht zouden hebben als we deze termen niet in de vraagstelling hadden gebruikt. De woorden ‘geldzorgen’ en ‘rondkomen’ die momenteel veel gebruikt worden in gemeentelijke communicatie, zijn beide slechts één keer genoemd.

3.2 Voorkeuren bij het aanvragen van hulp bij een laag inkomen

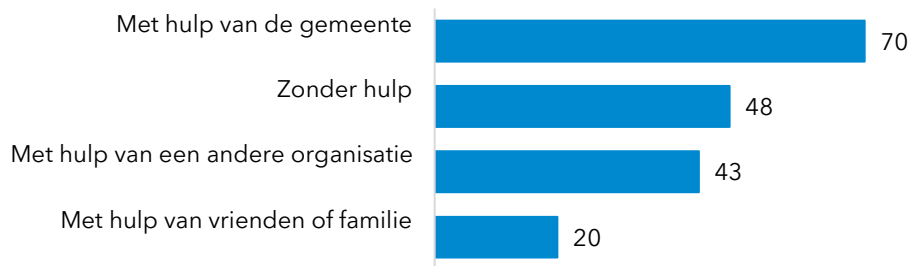
Hoe zou je hulp bij een laag inkomen het liefst aanvragen?

De meeste deelnemers willen de aanvraag voor gemeentelijke regelingen online doen. De helft van hen doet dit graag met hun DigiD en de andere helft via een formulier. Een iets kleinere groep doet een aanvraag het liefst aan de balie bij de gemeente. Deelnemers die de hulp op een andere manier willen aanvragen geven het vaakst aan dat ze dit in een persoonlijk gesprek willen doen. Samen met iemand die de situatie begrijpt en die kan inschatten welke regelingen er aangevraagd kunnen worden.

“Het liefst zou ik hebben gehad dat er iemand thuis langs kwam om te kijken wat nodig is en dat diegene dat dan zou regelen of mij in ieder geval uitleggen wat er allemaal mogelijk is [...] die echt met mij gaat zitten en me even laat ademen.”

Hoe zou je hulp bij een laag inkomen het liefst aanvragen?

De meeste deelnemers willen regelingen aanvragen met hulp van de gemeente. Een iets kleinere groep wil dat het liefst volledig zelfstandig doen of met behulp van een andere instantie. Twintig deelnemers geven aan dat ze regelingen het liefst aanvragen met hulp van familie of vrienden.

Wat voor informatie zou je willen zien op de eerste pagina over hulp bij een laag inkomen?

We hebben de deelnemers gevraagd welke informatie zij het belangrijkste vinden op de gemeentelijke webpagina over ondersteuning bij een laag inkomen. De deelnemers konden meerdere antwoorden selecteren. De meeste deelnemers vinden een duidelijk overzicht van alle regelingen de belangrijkste informatie. Ook informatie over waar men terecht kan voor ondersteuning bij een aanvraag en de voorwaarden voor een regeling worden vaak geselecteerd als belangrijke informatie. Antwoorden die werden gegeven in de categorie 'anders' hadden met name betrekking op de manier waarop de informatie op de website staat. Bijvoorbeeld dat het taalgebruik vriendelijk en duidelijk moet zijn.

3.3 Verbeteren van de vindbaarheid en toegankelijkheid

We hebben de deelnemers nog twee open vragen gesteld over hoe zij de vindbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke regelingen bij een laag inkomen verbeterd willen zien. Uit de antwoorden blijkt dat er twee soorten voorkeuren zijn als het gaat om het aanvragen van gemeentelijke hulp bij een laag inkomen. Hieronder zetten we beide voorkeuren uiteen.

Aan de ene kant is er een groep die de aanvragen voor hulp zo gemakkelijk en efficiënt mogelijk willen inrichten. Zij pleiten voor een gemakkelijke en overzichtelijke online aanvraag. De gemeente moet daarbij de informatie die ze al hebben inzetten om een persoonlijk aanbod van regelingen te geven. Dat kan digitaal of via de post. Vervolgens moeten deze regelingen gemakkelijk aan te vragen zijn via een format waarin alleen wordt gevraagd naar de absoluut noodzakelijke informatie, die nog niet bij de gemeente bekend

is. Ook pleit deze groep ervoor dat het aanvragen van verschillende regelingen in de aanvraag gecombineerd kan worden.

“Minder lange lijsten om in te vullen bij de aanvraag. Er moeten veel bijlages als ‘bewijs’ worden toegevoegd en dat kan ervoor zorgen dat je gaat denken dat het allemaal geen zin heeft, demotiverend om door te pakken.”

“Als je inlogt met je DigiD op de pagina ‘mijn loket’ zou je meteen moeten zien welke regelingen er zijn.”

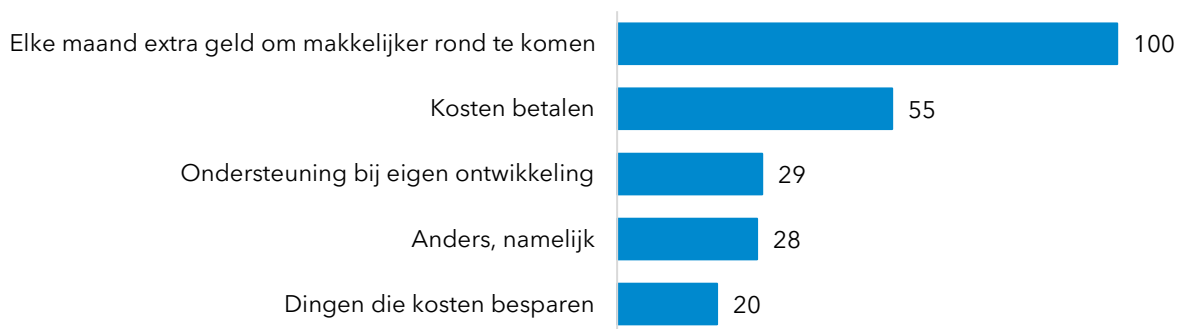
De andere groep wil graag een persoonlijk gesprek met een medewerker van de gemeente of een hulporganisatie. Deze persoon kijkt mee en begrijpt de situatie van het huishouden. Vervolgens kijkt deze persoon voor welke regelingen het huishouden in aanmerking komt en helpt mee met de aanvraag hiervan.

“Persoonlijk contact! De drempel om hulp aan te vragen is erg hoog, persoonlijk contact (aan een balie/op het gemeentehuis) maakt het iets makkelijker.”

We kunnen dus concluderen dat er niet één methode is waarmee huishoudens met een laag inkomen het beste kunnen worden bereikt. Als gemeenten hun bereik willen vergroten, zal er voor beide groepen een werkend systeem moeten worden ingericht. Dat betekent dat er persoonlijke ondersteuning beschikbaar moet zijn voor mensen die een regeling willen aanvragen. Maar dat een regeling daarnaast ook gemakkelijk zelfstandig aan te vragen moet zijn.

3.4 Voorkeur voor het type ondersteuning

Wat voor hulp bij een laag inkomen is volgens jou het meest nodig?

Tenslotte vroegen we de deelnemers³ welk type hulp aan inwoners met een laag inkomen het meest nodig is. Onderdeel van de vindbaarheid en de toegankelijkheid van miniregelingen is namelijk ook dat het hulpaanbod aansluit bij de ondersteuning waar men naar op zoek is. Inwoners zullen sneller geneigd zijn een regeling aan te vragen als ze er zelf het nut van inzien. Veruit de grootste groep deelnemers geeft aan dat er behoefte is aan een extra maandelijks bedrag om beter rond te kunnen komen. Dat is opvallend, aangezien dit type regeling het minst vaak wordt aangeboden door gemeenten.

³ Deze vraag is aan alle deelnemers voorgelegd, dus ook aan de mensen die zelf geen ervaring hebben met het aanvragen van hulp bij een laag inkomen. De antwoorden van deze groep wijken niet veel af van de antwoorden van de deelnemers die hier wel ervaring mee hebben.

Deelnemers die hebben aangegeven andere hulp belangrijk te vinden geven in de toelichting vaak voorbeelden van vergoeding van specifieke kosten aan, zoals kosten voor de dierenarts en openbaar vervoer. Ook geven enkele deelnemers aan dat er niet één type ondersteuning is die het meest nodig is, maar dat daar per gezin naar gekeken moet worden.

3.5 Quickscan van de gemeentelijke websites

Op basis van de onderzoeksresultaten hebben de onderzoekers samen met de ervaringsdeskundigen naar de websites van de Drentse gemeenten gekeken. Hieruit bleek dat er niet alleen verschillen zijn in het aanbod van gemeentelijke minimaregelingen, maar ook op het gebied van de vindbaarheid en toegankelijkheid. Verschillen in de vindbaarheid uiteten zich bijvoorbeeld in het aantal keren dat er moet worden doorgeklikt om bij de juiste informatie te komen (variërend van 1 tot 5 keer klikken vanaf de homepagina). Verschillen in de toegankelijkheid zitten bijvoorbeeld in de lengte van de aanvraagformulieren en de mogelijkheid om zowel met als zonder DigiD een aanvraag te kunnen doen.

Wat ook opviel, was dat er op vrijwel iedere website wel een aantal kleine fouten te vinden waren. Het ging dan bijvoorbeeld om niet-werkende links of inconsistente informatie. Door de grote hoeveelheid aan informatie op gemeentelijke websites, sluipen deze kleine fouten er gemakkelijk in. Wel kunnen ze voor inwoners drempelverhogend werken, geven de ervaringsdeskundige co-onderzoekers aan. Ze scheppen namelijk onduidelijkheid en zorgen daarmee voor onzekerheid.

4. Conclusie

Dit onderzoek biedt inzicht in een kennislacune op het gebied van inwonerervaringen bij het aanvragen van minimaregelingen. Door de hoge respons (275 deelnemers) op de vragenlijst hebben we veel inzicht gekregen in wat al goed gaat en wat beter kan en moet op het gebied van vindbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen. Het beeld dat ontstaat laat goed zien dat er een aantal factoren zijn die het aanvragen bemoeilijken; veel papierwerk, het niet kunnen vinden van de juiste regeling, het ontbreken van begeleiding en beperkte aanvraagmethoden. Hieruit blijkt dat niet alleen de regelingen zelf, maar ook de manier waarop deze gevonden en aangevraagd kunnen worden maatwerk vraagt vanuit de gemeente. Het aanbieden van verschillende methoden in aanvragen en het begeleiden van de aanvragen zal een positief effect hebben op de door de inwoner ervaren vindbaarheid en toegankelijkheid.

4.1 Drempels om aan te vragen

Voor het aanvragen van een regeling, moeten in de meeste gevallen veel gegevens worden aangeleverd. Dit wordt door een grote groep mensen als moeilijk ervaren. Daarnaast zorgt de schaamte die men voelt ervoor dat men eerst een mentale drempel over moet om de hulp aan te vragen. Wanneer het aanvragen dan ook nog een moeilijk en langdurig proces is kan dat een sterk drempelverhogend effect hebben.

4.2 Vindbaarheid van de regelingen

Over het algemeen wordt het taalgebruik op de gemeentelijke websites en in de communicatie ervaren als toegankelijk en begrijpelijk. De zinslengte en de lengte van brieven worden wel genoemd als een reden waardoor een bericht soms moeilijk te begrijpen is. Een overzicht van zoektermen die men zelf zou gebruiken maakt duidelijk dat de door gemeenten gebruikte termen vaak niet aansluiten op wat de deelnemers

verwachten. Verder blijkt uit de antwoorden dat er een sterke behoefte is aan een duidelijk overzicht van alle beschikbare regelingen, waar men deze kan aanvragen en wat de voorwaarden zijn. Op dit moment bieden nog niet alle Drentse gemeenten dit overzicht aan op hun website.

4.3 Methodes voor aanvragen

Een meerderheid van de deelnemers wil de aanvraag graag via het internet doen, deze groep is verdeeld over het gebruik van DigiD of een online formulier. Een iets kleinere groep geeft de voorkeur aan aanvragen aan de balie, per post of per telefoon. Daarnaast geeft een grote groep aan dat ze bij het aanvragen graag begeleiding zouden willen van de gemeente of van een andere instelling. Hiermee wordt duidelijk dat ook de aanvraag van een regeling maatwerk vereist, zowel in de aanvraagmethode als in de begeleiding.

4.4 Aansluiting bij de ondersteuningsbehoefte

Naast de vindbaarheid en de toegankelijkheid van de beschikbare regelingen, is het ook van belang dat regelingen aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners. Gevraagd naar het type ondersteuning dat men graag zou ontvangen geeft men aan dat met name een maandelijks bedrag om makkelijker rond te komen de voorkeur heeft. Er zijn echter weinig regelingen, buiten de individuele inkomenstoeslag, die dit bieden. Omdat deze regelingen er vaak niet zijn, zullen inwoners daar ook geen informatie over vinden.

5. Vervolgstappen

Dit onderzoek naar ervaringen bij het vinden en aanvragen van minimaregelingen identificeert enkele concrete stappen die gemeenten kunnen nemen om hun regelingen beter vindbaar en toegankelijk te maken. Tegelijkertijd wordt uit het onderzoek duidelijk dat gemeenten in hun huidige rol vaak beperkt zijn in het aanpakken van de kern van het probleem voor inwoners die moeilijk rondkomen: het structureel vergroten van de financiële ruimte voor huishoudens. Hieruit volgt dat inwoners vooral op zoek zijn naar ondersteuning die een gemeente niet kan en mag bieden. In dit hoofdstuk behandelen we eerst de verbeterpunten die gemeenten op dit moment kunnen doorvoeren. Vervolgens bieden we een reflectie op de beperkingen van het systeem en de (mogelijke) gevolgen daarvan voor gemeentelijk beleid.

5.1 Concrete stappen om de drempel naar regelingen te verlagen

Uit ons onderzoek komen een aantal concrete vervolgstappen om de vindbaarheid en toegankelijkheid van de minimaregelingen te verbeteren. Belangrijk hierin is dat er niet één methode is die daarvoor het beste is. Verschillende inwoners hebben verschillende wensen in de manier waarop zij minimaregelingen willen aanvragen. Gemeenten zullen in hun communicatie en werkwijze bij de verschillende doelgroepen moeten aansluiten om het gebruik van de regelingen te verbeteren. Een vindbaar en toegankelijk aanbod van gemeentelijke minimaregelingen bestaat dus uit een combinatie van persoonlijke begeleiding en een duidelijke en efficiënte online aanvraagprocedure voor gemeentelijke minimaregelingen.

De belangrijkste concrete vervolgstappen waarmee gemeenten de drempel om een regeling aan te vragen kunnen verlagen zijn:

- Verminder waar mogelijk het aantal documenten dat een inwoner moet aanleveren voor de aanvraag van een regeling. Vraag alleen de documenten op die echt nodig

zijn en controleer of deze documenten niet al op een andere manier bij de gemeente zijn aangeleverd.

- Blijf inzetten op gemakkelijk en toegankelijk taalgebruik. Let hierbij vooral nog op de lengte van brieven en teksten.
- Kijk kritisch naar de termen en begrippen waaronder de webpagina's over gemeentelijke minimaregelingen te vinden zijn. Sluiten deze aan bij de termen die veel gebruikt worden in de zoekbalk op de website?
- Geef op één webpagina een duidelijk en volledig overzicht van de beschikbare regelingen in de gemeente.
- Controleer de website regelmatig op fouten of niet werkende links in de aanvraagprocedures en informatievoorziening.
- Verken de mogelijkheden voor ondersteuning in extra maandelijks inkomsten.

Tijdens de uitvoering van dit onderzoek zagen we tussen de Drentse gemeenten verschillen in de informatieverstrekking over minimaregelingen. Dit is een belangrijk aandachtspunt aangezien deze verschillen de ongelijkheid in de ondersteuning van inwoners met een laag inkomen versterken. Om deze verschillen te verkleinen, zullen de Drentse gemeenten de samenwerking moeten opzoeken in het verbeteren van de vindbaarheid en toegankelijkheid van de minimaregelingen. Eind 2024 is er al een werksessie georganiseerd met betrokken beleidsambtenaren om deze samenwerking op gang te brengen. In deze sessie hebben zij gezamenlijk naar hun websites gekeken en verbeterpunten voor elkaar geformuleerd. Alle gemeenten lopen tegen soortgelijke uitdagingen aan. Daarom is het van belang om van elkaars kennis gebruik te maken en onderling af te stemmen. Zo verminderen ook de verschillen tussen gemeenten op het gebied van minimaregelingen.

5.2 Inwoners zoeken naar iets wat gemeenten niet bieden (maar wel zouden kunnen bieden)

Het uitvoeren van deze concrete vervolgstappen zijn een stap in de goede richting in de vindbaarheid en toegankelijkheid van het huidige gemeentelijke minimabeleid. Echter, uit het onderzoek blijkt ook dat het aanbod van minimaregelingen niet altijd aansluit bij wat inwoners die moeilijk kunnen rondkomen het meeste nodig hebben: extra bestedingsruimte elke maand.

Gemeenten mogen in Nederland geen inkomenspolitiek voeren, wat hun rol in het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners aanzienlijk beperkt. Daarom proberen de meeste gemeenten hun inwoners die maandelijks geld tekortkomen tegemoet te komen met een divers, maar ook erg specifiek aanbod van minimaregelingen. Zo zijn er potjes voor wasmachines, sport, cultuur, verjaardagsfeestjes en meer. Dit zijn dikwijls regelingen die vallen onder de bijzondere bijstand en dekken vooral incidentele kosten. Kosten die inwoners in theorie zelf kunnen opvangen wanneer zij elke maand voldoende inkomen zouden hebben om, naast hun vaste lasten, ook een financiële buffer te kunnen opbouwen. Omdat dit met de huidige hoogte van het besteedbaar inkomen niet het geval is, zijn inwoners financieel kwetsbaar voor tegenslagen. Zo zou het kapotgaan van een wasmachine een niet alledaagse, maar zeker geen bijzondere of urgente situatie hoeven zijn. Hetzelfde geldt voor het aanschaffen van sportschoenen of een schoollaptop. In hun huidige rol kunnen gemeenten hierin niet veel meer dan bijspringen bij het dekken van incidentele kosten. Voor structurele verbetering van de bestaanszekerheid is een landelijke verhoging van het besteedbaar inkomen cruciaal. De gemeente zou in deze situatie

maatwerk kunnen leveren aan inwoners in werkelijk bijzondere situaties. Zo zouden inwoners niet tevergeefs hoeven zoeken naar ondersteuning die hun gemeente niet kan en mag bieden. Tot slot blijkt uit het onderzoek dat de fragmentatie aan regelingen het moeilijker maakt voor inwoners om een regeling te vinden die hen helpt. Sommige gemeenten in het land kiezen ervoor om alle regelingen die onder de bijzondere bijstand vallen te verenigen onder één regeling; zoals in Wageningen het geval is met het 'Maatschappelijk Meedoen Budget'⁴.

Er zijn in Nederland echter enkele voorbeelden van gemeenten die wél projecten inrichten om de maandelijkse bestedingsruimte van hun inwoners te vergroten. Een voorbeeld hiervan is het programma '[Gewoon Geld Geven](#)' van het Kansfonds. Dit kan dienen als inspiratie voor Drentse gemeenten om te onderzoeken hoe zij hun inwoners structureler kunnen ondersteunen. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten in hun communicatie helder maken wat zij wel en niet kunnen bieden op het gebied van structurele inkomensondersteuning, en welke alternatieve regelingen beschikbaar zijn. Dit zorgt voor meer duidelijkheid en realistische verwachtingen bij inwoners.

Dit hoofdstuk zet uiteen hoe Drentse gemeenten de vindbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen kunnen verbeteren en belicht de beperkingen van hun rol binnen het huidige systeem. Het onderzoek laat zien dat gemeenten concrete stappen kunnen zetten, zoals het vereenvoudigen van aanvraagprocedures, het gebruik van begrijpelijke taal en het bieden van overzichtelijke informatie. Daarnaast is samenwerking tussen gemeenten essentieel om verschillen in informatievoorziening te verkleinen en van elkaars kennis te profiteren. Tegelijkertijd blijkt dat het huidige systeem inwoners onvoldoende biedt wat zij het meest nodig hebben: extra maandelijkse bestedingsruimte. Gemeenten zijn beperkt in hun mogelijkheden om structurele inkomensondersteuning te bieden, wat de noodzaak onderstreept van landelijke maatregelen om het besteedbaar inkomen te verhogen. Inspirerende projecten zoals 'Gewoon Geld Geven' tonen dat er ruimte is voor innovatieve aanpakken. Heldere communicatie over wat wel en niet mogelijk is, helpt inwoners om beter gebruik te maken van het bestaande minimabeleid en schept realistische verwachtingen.

5.3 Tot slot

De verbeterpunten die we in de conclusie van dit rapport hebben geformuleerd zijn van toepassing op *alle* gemeenten in Drenthe. Daarom adviseren wij om deze punten gezamenlijk met alle Drentse gemeenten aan te pakken. Op deze manier kunnen de bestaande kennis en capaciteit worden gebundeld, wat niet alleen efficiënter is, maar ook bijdraagt aan het verkleinen van regionale verschillen in de vindbaarheid en toegankelijkheid van minimaregelingen in Drenthe.

⁴ [Inkomenszekerheid via het Maatschappelijk Meedoen Budget - Gemeente Wageningen](#)

Colofon

uitgegeven door

Trendbureau Drenthe
onderdeel van CMO STAMM

Trendbureau Drenthe is een onafhankelijk kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken. We werken voor gemeenten, provincies, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en inwoners van de regio. We signaleren en monitoren trends en ontwikkelingen in Drenthe. We weten daardoor wat er leeft, waar het schuurt en wat werkt. We duiden samen met onze partners uitkomsten van onderzoek en agenderen wat bespreekbaar gemaakt moet worden. De provincie Drenthe subsidieert ons voor onze publieke taken. Naast deze publieke taken werken we ook in opdracht voor diverse opdrachtgevers.

auteurs

Jessy Snip

j.snip@trendbureaudrenthe.nl

Marcel Endendijk

m.endendijk@trendbureaudrenthe.nl

Erik Meij

e.meij@trendbureaudrenthe.nl

Jaap Smit-Venema

j.smitvenema@trendbureaudrenthe.nl

onderzoekers die hebben meegewerkt

Jaap Smit-Venema, Erik Meij, Riane Kuzee, Linda Drenth en Jessy Snip